

ČUBELIĆ

Te stvari su sasvim na višem nivou, što je on to uspeo uhvatiti. Radilo se o anketomaniji, koja je danas na širem svetskom nivou osuđena, i radilo se o toj kritici.

MATIĆ

Danas imam osjećaj, da smo svi prisutni ali na neki način i odsutni. Svaki ide za onim već svojim pripremljenim mislima, a neće da shvata drugove. I kao da razgovaramo nerazumljivim jezicima. Nerazumevajući, neshvatajući jedan drugog, i neznajući šta ko podrazumijeva pod etnografija, etnologija, folklor odnosno pod folkloristika sad šire, mi isto primjenjujemo u svojim institucijama. Ne možemo se razumeti zato, jer niti termini još nisu razčišćeni, tako za institucije kao za katedre, a novi profesori uvode novu terminologiju.

KREMENŠEK

Ni naša naloga, da razpravljamo o historiografiji jugoslovske etnologije ali folkloristike, temveč prvenstveno o metodološki problematiki, ki je poglavitna na dnevnem redu ali bi vsaj morala biti. Metodologija je tisti problem.

GALIN

Sintetizirane urbane kulture — to je jasna stvar. A samoniklost i izvornost seoske kulture i folklor, to bi isto trebalo biti jasno, da ne postoji, da je to jedna glorifikacija. Folklor seoski je isto tako sintetička tvorevina.

Z magnetofonskega traku
prepisali študentje etnologije

POROČILA, NOVICE

12. SKUPNA UREDNIŠKA KONFERENCA ČASOPISA „DEMOS“ — LJUBLJANA 1977

Od 5. do 8. septembra 1977 je bila v Ljubljani 12. skupna uredniška konferenca mednarodnega časopisa „Demos“ — Mednarodne etnografske in folkloristične informacije (Internationale ethnographische und folkloristische Informationen). Po zamisli Wilhelma Frangerja ga je leta 1957 ustanovil lingvist in etnolog Wolfgang Steinitz. Časopis naj bi obveščal znanstveno javnost o delu etnologov v socialističnih državah Evrope s tem, da bi brez subjektivnih pripomb prinašal kratke, objektivne referate o vseh pomembnejših etnoloških objavah tako v periodičnem tisku, kakor tudi v obliki monografskih knjižnih izdaj, zbornikov ipd. Po dogovoru izdaja časopis v nemščini Osrednji inštitut za zgodovino (Zentralinstitut für Geschichte) pri Akademiji znanosti NDR, znanstveno področje kulturna zgodovina in narodopisje, v Berlinu. Glavna urednika sta Rudolf Weinhold (Dresden) in Bernhard Weissel (Berlin).

Na kongresu Zveze folkloristov Jugoslavije v Celju leta 1965 se je po pogovoru med predstavniki časopisa Demos in etnoloških ustanov iz vseh jugoslovskih republik pridružila delu tudi Jugoslavija. Za Slovenijo je tedaj prevzel skrb za Demos Niko Kuret.

Za sodelovanje pri Demosu so zadolžene posamezne akademije, zato so v skupnem uredniškem odboru predstavniki etnoloških inštitutov akademij znanosti in umetnosti socialistične Evrope. Izjemi sta le Albanija in Romunija. V Albaniji sodeluje etnografski sektor Inštituta za zgodovino pri Univerzi v Tirani, v Romuniji pa Institutul de cercetări etnologice și dialectologice, București. Tudi v Jugoslaviji stanje ni enotno, kar je

posledica dogovorov leta 1965 v Celju, ko so sodelovanje prevzele različne etnološke ustanove tako na Hrvaškem tedanji Institut za narodnu umjetnost v Zagrebu (sedaj Zavod za istraživanje folklor), za Makedonijo Folkloren institut (Skopje), v Bosni in Hercegovini Zemaljski muzej BiH (Sarajevo), za Črno goro Etnografski muzej (Cetinje). Le iz Srbije in Slovenije sodelujeta ustrežna inštituta srbske in slovenske akademije znanosti. Želja glavnih urednikov je, da bi se akademijsko načelo uveljavilo tudi za Jugoslavijo, zato so predvideli medakademjski sporazum, ki ga bo v kratkem, kot izdajatelj Demosa, predlagala Akademija znanosti NDR v Berlinu, ki naj bi skušal prenesti odgovornost za sodelovanje na akademije posameznih republik. To bi znatno olajšalo organizacijo sodelavcev in omogočilo uvrstitev dela za „Demos“ v redni delovni program.

Ljubljanske konference so se udeležili: iz NDR Rudolf Weinhold (Dresden) kot glavni urednik, Bernhard Weissel (Berlin) kot predstavnik pristojnega inštituta vzhodnonemške Akademije znanosti in Wilfried Fiedler (Berlin) kot član uredništva in jezikovni ekspert. Sovjetsko nacionalno redakcijo je zastopala Natalija Šlygina iz Inštituta etnografii im. Mikluho-Maklaja Akademije nauk SSSR (Moskva), — Poljsko B. Kopczyńska—Jaworska iz Ośrodka dokumentacji, informacji etnograficzne Poljskega „Towarzystwa ludoznawczego“ (Łódź) in Stanisław Błaszczuk, ravnatelj Etnografskega muzeja v Poznanju, — češko Antonin Robek iz Ustava pro etnografii a folkloristiku Češkoslovske akademije věd (Praha) in Ludvik Kunz, vodja Etnografskeho ústavu Moravského musea (Brno), — slovaško Ester Plicková iz Narodopisnega ústava slovenskej akademie vied (Bratislava), — madžarsko Gábor Zsigmond in Katalin Jávör, oba iz Etnološkega inštituta (Neprajzi kutató csoport) Madžarske akademije znanosti (Magyar tudományos akadémia, Budapest), — romunsko Paul Petrescu iz Academia de Stiințe Sociale și Politice (București), — in bolgarsko Ljuba Makaveeva iz Etnografskega inštituta Bolgarske akademije na naukite (Sofija).

Jugoslovska uredništva so zastopali: hrvaško Jerko Bezić, — srbsko Breda Vlahović, ki je zastopala bolno dr. Miljano Radovanović, — bosensko hercegovsko Radmila Fabijanić, — makedonsko dr. Blaže Ristovski, ki je zastopal Kirila Penušiškega. Slovensko redakcijo so zastopali: Niko Kuret, Helena Ložar—Podlogar in Sinja Zemljič—Golob, vsi iz Inštituta za slovensko narodopisje SAZU. Zastopano ni bilo uredništvo Črne gore (Jovan Vukmanović), zadržan je bil povabljeni predstavnik albanske narodne skupnosti, Shefqet Pllana (Priština).

Prvi sestanek, v torek 6. septembra, je ob 10. uri začel kot predstavnik gostitelja, Inštituta za slovensko narodopisje SAZU, njegov upravnik Milko Matičetov, ki je po pozdravu predal besedo glavnemu uredniku „Demosa“ Rudolfu Weinholdu. Le-ta je vodil vso konferenco do konca. V imenu predsedstva SAZU je navzoče pozdravil podpredsednik SAZU, akademik Bratko Kreft, nato pa še Niko Kuret kot predstavnik uredništva za Slovenijo.

Redni dnevni red se je začel s poročilom glavnega urednika R. Weinholda, ki je med drugim poudaril, da je „Demos“, ki obhaja letos 20-letnico svojega obstoja, zavzel med informatorji o etnološkem delu v socialističnih državah prvo mesto in ga ne le na vzhodu, ampak tudi na zahodu visoko cenijo. Washingtonska Kongresna knjižnica in knjižnica Britanskega muzeja v Londonu naročata vzhodnoevropsko etnološko literaturo le na podlagi „Demosa“. V dvajsetih letih svojega izhajanja je

objavil Demos okoli 7100 referatov o knjigah in člankih in 270 poročil v rubriki „Kronika“. Če upoštevamo, da je izšlo v socialističnih deželah v tem času okoli 13.000–15.000 etnoloških člankov in knjig, je Demos zajel 50–60 % te produkcije. Povprečno je bilo v Demosu v teh dvajsetih letih izčrpanih 150–200 periodik, 20–30 zbornikov in 5–10 jubilejnih zbornikov. Tako preostane morda samo še 20–30 % periodik, ki jih Demos še ne zajema. Seveda pa odgovornost sloni na sodelavcih, na njihovi vestnosti in ekspeditivnosti. Rudolf Weinhold je v nadaljevanju podal nekaj smernic, ki se nanašajo tako na vsebinsko, kakor tudi na tehnično smer poročanja in naj bi jih vsi referenti upoštevali pri svojem delu. S svoje strani sta ga dopolnila tudi Ludvik Kunz in Wilfried Fiedler, ki skrbi za prevode tistih sodelavcev, ki ne obvladajo toliko nemškega jezika ali nimajo možnosti, dobiti si prevajalca doma. Po razpravi o tem poročilo so bila na vrsti poročila nacionalnih redakcij, ki so v prvi vrsti vsebovala odgovore na vprašanja glavne redakcije, predvsem kar zadeva sodelovanje z glavnim uredništvom, metodo dela, uporabo Demosa in možnosti kupovanja časopisa. Poročevalci so imeli tudi nekaj konkretnih predlogov, o katerih je zbor potem razpravjal.

Glavno uredništvo je zaprosilo predstavnike jugoslovanskih nacionalnih uredništev za poseben sestanek pred uradnim dnevnim redom 7. septembra. Sodelovanje Jugoslavije z Demosom — če izvzamemo Slovenijo in Hrvaško — namreč ni najboljšje. Težave so predvsem v tem, da v nekaterih republikah akademije ne sodelujejo ker jih nekatere republike leta 1965 še niso imele, in da sodelovanje ni vključeno v delovne programe sodelujočih ustanov. K temu je dodati še neznanje nemškega jezika. Predstavnica BiH je predlagala naj bi skrb za sodelovanje prevzel kot posebno nalogo Medakademijski odbor za raziskovanje življenja in šeg narodov in narodnosti Jugoslavije. Razgovor je končno izvenel v željo, da bi se Akademija znanosti NDR v Berlinu čimprej povezala z jugoslovanskimi akademijami in jim ponudila sporazum o rednem sodelovanju. Če bi to uspelo, je upati, da bo sodelovanje z Demosom v Jugoslaviji vsaj formalno steklo tako, kakršno je npr. v Sloveniji. Že to bi bil nemajhen uspeh ljubljanske konference.

Posebno vprašanje je naročanje Demosa. Pri Cankarjevi založbi je en sam naročnik — Inštitut za slovensko narodopisje SAZU. Slovensk-etnografski muzej dobiva Demos po poti zamenjave. Če odštejemo avtorske izvide, ki jih redno dobivajo sodelavci, je to tudi vse. Vsekakor malo za število etnologov v Sloveniji.

Naročnina za Demos pri Cankarjevi založbi je letno 327 din. Sodelavci smo se zavezali, da bomo skušali

pridobiti več naročnikov predvsem med prizadetimi ustanovami (inštituti, muzeji, fakulteta, spomeniški zavodi). Če bo le mogoče, nam bo glavno uredništvo Demosa poslalo nekaj starejših števil, ki bi jih razposlali na vpogled. Sama pa izrabljam to priliko in vabim vse etnološke in sociološke ustanove, da Demos naroče, saj nobena knjižnica ne bi smela biti brez te osrednje informativne revije, ki je, ne nazadnje, lahko vsaki knjižnici osnovni vir za naročanje vzhodnoevropske etnološke literature.

Helena Ložar—Podlogar

TRADICIONALNO SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN V BELTINCIH

Prireditelj tradicionalnega plesnega festivala (14. 8. 1977) je Kulturno umetniško društvo v Beltincih. Na letošnjem sedmem folklorinem festivalu so nastopale plesne skupine iz domovine in sosednjih dežel: iz Beltincev, Križevcev pri Ljutomeru, Markovcev pri Ptuj, Črnomlja, Varaždina in iz Sel na Koroškem (Avstrija), Sakalovcev iz Porabja (Madžarska) in iz Nagykanizse (Madžarska).

Prireditve se je udeležilo štiri tisoč ljudi iz bližnje in daljnje okolice.

Program nastopajočih je bil izpolnjen s prizorom iz ženitovanjskih šeg: prihod svatov s poroke na nevestin dom.

V Pomurju so še danes žive nekatere šega in navade. Krasitev vodnjaka na Novo leto je razširjena v nekaterih vaseh krajevnih skupnosti Šalovci, Kuzma, Rogašovci in Grad. Kres in prvomajsko drevo sta znana skoraj po vsem Pomurju. Obhod maškar o postu je v navadi v Pomurju povsod, le ob glavnih prometnih poteh je pozabljen. Šege na Jurjevo v krajevnih skupnostih Veržej, Razkrižje in na Hotizi. Pozvačinstvo, na Dolinskem, Ravenskem in nekaterih vaseh na Goričkem. Maškare o pustu v krajevnih skupnostih: Šalovci, Grad, Rogašovci, Dobrovnik, Črenšovci, Lendava, Veržej, Križevci (Prlekija), Ljutomer in Beltinci. Nastop maškar po polnoči na gostiji je mogoče videti še v krajevnih skupnostih Lendava, Velika Polana, Črenšovci, Beltinci, Križevci (Prlekija) in še v nekaterih vaseh v Prekmurju. Obhode na Barbaro, Janoševo, Štefanovo, Lucijo srečamo v Pomurju le še tu in tam. Delovne navade (ličkanje koruze, česanje perja in druge) se prilagajajo hitremu načinu življenja in izginjajo.

Program folklorne festivala bi lahko popestrili s prizori iz posameznih še živih šeg v Pomurju. Med njimi naj navedem le nekatere npr. postavljanje prvomajskega drevesa, obhodi izvornih likov maškar, nastop maškar po polnoči in druge. Šege, ki danes niso več žive, pa se dajo rekonstruirati po arhivskih virih npr. žetvenji običaji. Od ženitovanjskih šeg in navad bi lahko atraktivno prikazali „pozvačinstvo“, „vógledi“, sprevod k poroki in od nje. S pobiranjem darov, denarja, obmetavanjem z lešniki, orehi, obdarovanjem neveste z deli vrtanka ali bosmana in še nekaj krajšimi prizori iz šeg, bi lahko izpolnili sam prikaz nastopajočih folklornih skupin na folklorinem festivalu v Beltincih.

Prizor iz „gostovanja“ je bil prikazan plesno zelo lepo, izvirno in odlično prilagojeno za tradicionalni plesni festival. Vendar so starejši gledalci — domačini iz množice opazili nekaj nepravilnosti, kar bi kazalo za prihodnje upoštevati. Pozvačin je na čelu povorke priplesal na oder s palico, ki jo je nekdanj v sprevodu imela v rokah posvatbica. Pozvačin je imel v roki tudi v tem prizoru v rokah sekuro, okrašeno s barvnimi trakovi. Zelo izvirno je bil prikazan lik maškare „baba nese deda“ na hrbtu. Šega mora biti pri napovedi strokovno komentirana: postavljena v prostor, od kod izvira.

Noša je po krojih in materialu v temelju pravilna. Zgrešene so barve ženskih brezrokavnikov in predpasnikov, ki so bile prej bolj izvirne. Dekleta so hodila razoglava, poročene žene pa so nosile kapico — pocij in čez pečo naglavno ruto.

Glavno vodilo folklorne festivala v Beltincih je srečanje plesnih skupin. Vmesni posamezni vložki iz šeg naj bi izpolnili program festivala plesnih skupin. Program folklorne festivala v Beltincih se bo v naslednjih letih dopolnil s sejmom izdelkov ljudske obrti in domače delavnosti iz Pomurja. Na sejmu bodo prodajali izdelke iz ljudske uporabne umetnosti in obrti. Izdelovalci iz posameznih področij se bodo seznanjali in si omogočili izmenjavo izkušenj.

Sedmo srečanje in nastop folklornih skupin v Beltincih sta v slovenskem merilu dosegla velik uspeh, v strokovnih krogih etnologov pa presenečenje. Želimo, da bi v prihodnje vključevali v program tudi etnološke značilnosti, kar bi folklornemu nastopu dalo širše obeležje — doma in na tujem.

Vlasta Koren

DEMOS

INTERNATIONALE
ETHNOGRAPHISCHE
UND
FOLKLORISTISCHE
INFORMATIONEN